

สารบัญ

คำนำ โดย ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน	xiii
คำนำผู้เขียน	xvi
สารบัญตาราง	vii
สารบัญภาพ	x
สารบัญกล่องข้อความ	xi
กิตติกรรมประกาศ	xviii
คำอธิบายระบบเลือกตั้ง และอักษรย่อ	xx

บทที่ 1 การเลือกตั้งและระบบเลือกตั้ง	3
--------------------------------------	---

ความหมาย หลักการ และพัฒนาการ

ทำไมต้องศึกษาระบบเลือกตั้ง	5
หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย	8
องค์ประกอบของการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม	15
ความหมายของระบบเลือกตั้ง	18
พัฒนาการของระบบเลือกตั้ง	21
อัตราการออกเสียงเลือกตั้ง (Voter Turnout) กับความเป็นประชาธิปไตย	25
หนังสือเล่มนี้มีอะไร	26

บทที่ 2 ประเภทของระบบเลือกตั้ง	37
--------------------------------	----

1. ระบบเลือกตั้งแบบเขต เสียงข้างมากธรรมดา	39
(Plurality Electoral System หรือ “First Past the Post”—FPTP)	
2. ระบบเลือกตั้งแบบเขต เสียงข้างมากเด็ดขาด	57
(Majority Electoral System)	
3. ระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วน หรือระบบบัญชีรายชื่อ	64
(Proportional Representation—PR หรือ Party List System)	
4. ระบบเลือกตั้งแบบผสม (Mixed Electoral Systems)	76

กระบวนการเลือกตั้งอื่นๆ ที่สมควรทำความรู้จัก	87
ข้อความส่งท้ายเพื่อไตร่ตรอง	95

บทที่ 3 กลไกที่เกี่ยวข้องกับระบบเลือกตั้ง 97

ระบบเลือกตั้งในฐานะตัวแปรตาม และตัวแปรต้น	98
อิทธิพลของระบบเลือกตั้งต่อจำนวนพรรคการเมือง	104
และการจัดตั้งรัฐบาลในประเทศไทย	
ค่าความไม่สมดุลระหว่างคะแนนเสียงกับที่นั่งในสภา	109
(Degree of Disproportionality)	
จำนวนพรรคการเมืองที่มีนัยสำคัญ	117
(Effective Number of Electoral Parties)	
ค่าการเปลี่ยนแปลงคะแนนนิยมในพรรคการเมือง (Electoral Volatility)	123
การแบ่งเขตเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรม (Malapportionment)	125
ระบบโควตาเพื่อความสมดุลของอัตลักษณ์ (Electoral Quota)	129
โครงสร้างของบัตรเลือกตั้ง (Ballot Structure)	136
การเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Election)	142
การลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voter Registration)	145
ข้อความส่งท้ายเพื่อไตร่ตรอง	148

บทที่ 4 ระบบเลือกตั้งและพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชน 149

ทฤษฎี กับ ข้อค้นพบ

อิทธิพลของระบบเลือกตั้ง: การปะทะกันของ 2 แนวคิด	152
ระบบเลือกตั้งในฐานะเครื่องมือสร้างแรงจูงใจ	157
ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
อิทธิพลของระบบเลือกตั้งต่อจำนวนพรรคการเมือง	160
ความท้าทายต่อ “กฎของดูแวร์เมอร์” (Duverger’s Law)	
ระบบเลือกตั้งแบบเขต เสียงข้างมากธรรมดา ส่งผลให้จำนวน	161
พรรคการเมืองลดลงและทำให้เกิดระบบ 2 พรรค จริงหรือ?	
ความท้าทายต่อทฤษฎีรอยแยกทางสังคม (Social Cleavages)	167
ของ Samuel Martin Lipset และ Stein Rokkan	

ตัวอย่างระบบพรรคการเมืองที่ถูกทำลายโดยพรรคการเมืองหน้าใหม่	172
ในยุโรปและเอเชีย	132
ระบบเลือกตั้งเหมือนกัน ส่งผลลัพท์ต่างกันได้ไหม ปัจจัยใดคือสาเหตุ	176
ข้อความส่งท้ายเพื่อไตร่ตรอง	180
บทที่ 5 การปฏิรูประบบเลือกตั้ง: โอกาสและข้อจำกัด	183
ประสบการณ์การปฏิรูประบบเลือกตั้งในต่างประเทศ	187
การปฏิรูประบบเลือกตั้งในประเทศไทย	199
ระบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed-Member Apportionment—MMA)	204
การเลือกตั้งคือการไปใช้สิทธิ หรือการไปทำหน้าที่ของพลเมือง?	208
แนวคิดเรื่องความเป็นตัวแทนและสัดส่วนประชากรพอจำนวน	211
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	
ข้อความส่งท้ายเพื่อไตร่ตรอง	214
บทสรุป บริบททางการเมือง และผลของระบบเลือกตั้ง	217
บรรณานุกรม	222
ดัชนี	243